

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... felperesnek, a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... alperes ellen általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 9-én kelt 50.G.43.290/2014/9. számú ítélete ellen az alperes részéről 10. sorszámú és a felperes részéről 11. sorszámú benyújtott fellebbezések folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, az ítéletet az indokolás tekintetében részben megváltoztatja akként, hogy a 106. oldalon szereplő megállapítást, amely szerint „A változó kamatozású kölcsönszerződések esetén a kamatszint a referencia alap változásával automatikusan emelkedik, amely nem minősül szerződésmódosításnak, így ezeket a szerződéses kikötéseket a bíróság nem vizsgálta, és megállapította, hogy nem tartoznak a törvény hatálya alá” kiegészíti azzal, hogy az nem vonatkozik az 1-4. Termék 5-8. időállapotában alkalmazott szerződésminta 2.a) pontjában, valamint az 5. Termék 1-4. időállapotában alkalmazott szerződésminta 2.1. pontjában rögzített kikötésekre, az indokolás ezzel ellentétes megállapításait mellőzi; egyebekben az ítéletet helybenhagyja azzal, hogy az alperesnek járó elsőfokú perköltség betűvel kiírt összege helyesen nyolcszázkilencvenkilencezer-egyszázhatvan forint.

A Fővárosi Ítéltábla kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 280.000 (Kettőszáz-nyolcvanezer) forint + áfa másodfokú perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 8.000 (Nyolcezer) forint részilletéket,

ezt meghaladóan az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt 856.300 (Nyolcszázötvenhatezer-háromszáz) forint jogorvoslati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2014. augusztus 18-án előterjesztett, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 4. § (2) bekezdésére és 11. § (3) bekezdésére alapított – utóbb pontosított – keresetében annak megállapítását kérte, hogy az általa a Törvény hatálya alá tartozó – 2004. május 1. és 2014. július 26. közötti – időszakban kötött, a Törvény rendelkezései szerinti fogyasztói kölcsönszerződésnek minősülő, a keresetben megjelölt deviza alapú kölcsönszerződésekben („Termék”) alkalmazott, számára egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tévő általános szerződési feltételek, vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, tisztességesek és ezért érvényesek.

A kereset az alkalmazás időpontját („időállapot”) is megjelölve az alábbi szerződésekben szereplő, kamat, költség, díj vonatkozásában a felperes egyoldalú szerződésmódosítási lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötések (Üzletszabályzat, ÁSZF, Szerződésminta) érvényességének megállapítására irányult:

1. Termék: Lakóingatlan vásárlására nyújtott annuitásos deviza alapú kölcsön 2004. november 2. - 2008. október 15. közötti időszak (1. időállapot); 2008. október 16. - 2009. június 21. közötti időszak (2. időállapot); 2009. június 22. - 2010. február 28. közötti időszak (3. időállapot); 2010. március 1. - 2010. november 26. közötti időszak (4. időállapot); 2010. november 27. - 2010. december 16. közötti időszak (5. időállapot); 2010. december 17. - 2012. december 31. közötti időszak (6. időállapot); 2013. január 1. - 2014. március 14. közötti időszak (7. időállapot); 2014. március 15-től folyamatosan (8. időállapot).

2. Termék: Szabad felhasználásra nyújtott annuitásos deviza alapú kölcsön – az egyes alkalmazási időszakok megjelölése azonos az 1. Terméknél írtakkal (1-8. időállapot).

3. Termék: Ingatlanfedezettel biztosított lakáscélú felhasználásra folyósított hitel kiváltásra nyújtott annuitásos deviza alapú kölcsön – az egyes alkalmazási időszakok megjelölése azonos az 1. és a 2. Terméknél írtakkal (1-8. időállapot).

4. Termék: Ingatlanfedezettel biztosított nem lakáscélú felhasználásra folyósított hitel kiváltásra nyújtott annuitásos deviza alapú kölcsön – az egyes alkalmazási időszakok megjelölése azonos az 1., 2. és a 3. Termékekénél írtakkal (1-8. időállapot).

5. Termék: Deviza alapú szabad felhasználású jelzáloghitel kiváltására irányuló deviza alapú kölcsön 2010. november 27. - 2010. december 16. közötti időszak (1. időállapot); 2010. december 17. - 2012. december 31. közötti időszak (2. időállapot); 2013. január 1. - 2014. március 14. közötti időszak (3. időállapot); 2014. március 15-től (4. időállapot).

6. Termék: Lombard fedezet mellett magánszemélyek részére nyújtott deviza alapú kölcsön 2004. május 1. - 2004. június 13. közötti időszak (1. időállapot); 2004. június 14. - 2009. július 31-ig terjedő időszak (2. időállapot); 2009. augusztus 1. - 2010. február 28-ig terjedő időszak (3. időállapot); 2010. március 1. - 2010. november 26. közötti időszak (4. időállapot); 2010. november 27. - 2010. december 16. közötti

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

időszak (6. időállapot); 2010. december 17. - 2012. december 31. közötti időszak (6. időállapot); 2013. január 1. - 2014. március 14. közötti időszak (7. időállapot); 2014. március 15-től (8. időállapot).

A felperes mindenekelőtt arra hivatkozott, a Törvény súlyosan sérti a jogbiztonság elvét, valamint a tisztességes és fair eljáráshoz fűződő jogot, továbbá nem felel meg a 8/2014. AB határozatban rögzített azon alkotmányos magánjogi követelménynek sem, hogy a hatálybalépése előtt megkötött szerződések tartalmát jogszabály csak kivételesen, a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján, és általában ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg alkotmányosan, amilyen feltételek fennállását a bírósági úton való szerződésmódosítás is megköveteli. Felperes véleménye szerint a Törvény nem veszi figyelembe a felek méltányos érdekeit, és a meghatározott körülmények között nem valósít meg érdekegyensúlyt, a Törvénnyel megvalósuló állami beavatkozás nem oldja meg a devizaalapú kölcsönszerződések súlyos társadalmi-gazdasági problémáját. A felperes hangsúlyozta, abban az időszakban, amikor a per tárgyát képező szerződési feltételeket tartalmazó szerződések megkötésre kerültek, a pénzügyi intézményeket törvényi felhatalmazás alapján a deviza alapú kölcsönszerződések esetén is korlátozás nélkül megillette az a jog, hogy kikössék az ügyfél számára kedvezőtlen, egyoldalú szerződésmódosítás jogát, ennek egyedüli feltétele az volt, hogy ezt a szerződés külön pontban, meghatározott feltételek, illetve körülmények esetén lehetővé tegye számára. Az egyoldalú szerződésmódosítási kikötések tisztességtelensége 2008 őszét, a gazdasági válságot megelőzően fel sem merült. Miután a gazdasági válság hatására a deviza árfolyamok előre nem látható mértékű változása miatt a deviza hitelek törlesztőrészletei jelentősen megnöttek, 2009. közepétől folyamatosan került sor a fogyasztói kölcsönszerződések egyoldalú módosítási lehetőségének szigorítására.

A felperes által alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítási feltételek mindenkor megfeleltek a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, azok kidolgozásakor a felperes a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően járt el. A Kúria csak a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményében rögzítette azt a hét elvet, amelyek érvényesülése hiányában a pénzügyi intézmény általi fogyasztói kölcsönszerződésben alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítási kikötés tisztességtelenségnek minősül, és amely elveket utóbb a 2/2014. PJE határozat is megerősített azzal a kiegészítéssel, az egyoldalú szerződésmódosítási kikötés csak akkor nem tisztességtelen, ha a fogyasztó számára világosan és egyértelműen meghatározza, hogy az oklistában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak a fogyasztó fizetési kötelezettségére. Kétségtelen, hogy a Törvény a jogegységi határozatban rögzített feltételrendszert kodifikálta, azonban annak alkalmazását nem a jövőre nézve írta elő, hanem a múltban létrejött, már lezárult és még élő polgári jogi jogviszonyokra egyaránt alkalmazni rendelte, ami aggályossá teszi, hogy a Törvény összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, különös tekintettel arra, hogy a 4. §-ban foglalt feltételrendszer visszamenőleges bevezetésével a Törvény olyan követelményeket támaszt, amelyek lényegesen részletesebbek és szigorúbbak az adott időszakban irányadó jogszabályi és hatósági előírásoknál. A felperes álláspontja szerint lényegében ugyanezen indokokra tekintettel ugyancsak aggályos, hogy a Törvény megfelel-e az uniós jog irányadó rendelkezéseinek, különös tekintettel a 93/13/EGK irányelvben foglaltakra, arra, hogy a 3. cikk (1) bekezdése értelmében az egyoldalú szerződésmódosítás jogát biztosító

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

szerződéses kikötés tisztességtelenségének vizsgálatakor nem mellőzhető a szolgáltatás természetének, jellemzőinek és a jogi szabályozási környezet egészének vizsgálata, továbbá arra, hogy a preambulum 13. bekezdése és az 1. cikk (2) bekezdése értelmében nem merülhet fel az olyan fogyasztói szerződéses kikötések tisztességtelensége, amelyek tartalmát a jogalkotó kötelező, vagy diszpozitív jogszabályi rendelkezésekkel szabályozta. A Törvény továbbá annak ellenére, hogy a 87/102/EGK irányelv (Első Fogyasztási Hitel Irányelv), a 2008/48/EK irányelv (Második Fogyasztási Hitel Irányelv), valamint a 2014/17/EU irányelv (Lakóingatlan Hitelezési Irányelv) szabályozási körébe tartozó kérdéseket is érint, ezen irányelveket és az Európai Unió Bírósága hozzájuk kapcsolódó joggyakorlatát is figyelmen kívül hagyja, mert ellehetetleníti, illetve lényegesen akadályozza a felperes számára az irányelvekben biztosított egyoldalú kamatemelési jog gyakorlását. Figyelemmel arra, hogy az irányelveket implementáló nemzeti szabályozást az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerint az irányelvekkel és az Európai Unió Bíróságának irányadó döntéseivel összhangban kell értelmezni, az uniós joggal összhangban történő értelmezés követelményéből következően az uniós joggal ellentétes jogszabályt a bíróságnak mellőznie kell, helyette az uniós jog rendelkezéseit kell alkalmaznia.

A kereseti előadás szerint olyan szerződéses kikötések is a per tárgyát képezik, amelyek a kamat mértékének változását referencia-kamatlábhoz kötik, vagyis e rendelkezések alapján referencia-kamatláb változása esetén a kamat mértéke a szerződésben meghatározottak szerint automatikusan módosul anélkül, hogy felperes részéről a kamat tekintetében egyoldalú szerződésmódosításra kerülne sor. A referencia kamatláb kikötést tartalmazó szerződési feltételek ezért egyik perbeli Termék esetén sem minősülnek a Törvény rendelkezései szerinti egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító kikötésnek, amint az a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 7. pontjához fűzött indokolásban foglaltakból is következik. Amennyiben mégis a Törvény hatálya alá tartoznának, úgy tisztességesek, mert a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek mindegyikének maradéktalanul megfelelnek.

A felperes hangsúlyozta azt is, annak vizsgálata során, hogy a per tárgyát képező szerződéses kikötések megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek, tisztességesek-e, az Alaptörvény 28. cikkében rögzített jogszabály értelmezési szabályra is figyelemmel a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (1) bekezdésében és azt a magyar jogba átültető 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 209. § (2) bekezdésében, illetve a 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6: 102. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Figyelemmel kell lenni minden olyan körülményre, ami a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetére, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatára. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a Törvényben rögzített elvek tényleges tartalma a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben került részletesen kifejtésre, így az elvek értelmezése során a PK véleményben foglaltakat is irányadónak kell tekinteni. Továbbá, hogy a 93/13/EGK irányelv 3. cikk (1) bekezdése, a rég. Ptk. 209. § (1) bekezdése, illetve az új Ptk. 6: 102. § (1) bekezdése szerint valamely általános szerződési feltétel akkor tisztességtelen, ha a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára állapítja meg, amint azt a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 2. pont (2)

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

bekezdése is tartalmazza. Alapvető jelentősége van tehát a tisztességtelenség vizsgálatakor annak, hogy felperes a szerződéses feltételek kidolgozása során a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, tőle az adott helyzetben elvárható módon járt-e el, és miután megállapítható, hogy a perbeli szerződések megkötése, illetve az azok részét képező perbeli szerződéses kikötések alkalmazása időpontjában felperes hitelezési tevékenységét a korabeli társadalmi-gazdasági viszonyoknak, valamint a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően folytatta, a szerződéses kikötések mindenkor maradéktalanul megfeleltek a jogi szabályozásnak, a társadalmi elvárásoknak, azt a célt szolgálták, hogy a szerződéskötéskor kialakult értékegyensúly fennmaradjon, a perbeli szerződéses kikötések tisztességesnek minősülnek, különös tekintettel arra is, hogy nem voltak egyoldalúak abban az értelemben, hogy a fogyasztó az árfolyam kockázat viselése ellenében anélkül élvezhette a szerződéskötéskor irányadó alacsony deviza kamat és törlesztőrészlet előnyét, hogy deviza forrással rendelkezett volna, ily módon mindkét fél a szerződéskötéskor fennálló aktuális gazdasági, üzleti érdekeinek megfelelő előnyöket realizálhatott.

Mindezek mellett a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6: 102. § (4) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a jelen perben sem vizsgálható azon szerződéses feltételek tisztességtelensége, amelyek jogszabályi kógens rendelkezéseket tartalmaznak, illetve jogszabályi rendelkezések végrehajtására vonatkozó pontos szabályok megállapítását szolgálják. Felperes álláspontja szerint a jogi szabályozás lényegében már 2009. augusztus 1-től – 2009. évi XIII. törvény – majd 2010. január 1-től – 2009. évi CL. törvény – a legteljesebb mértékben kógens módon szabályozta a pénzügyi intézmények egyoldalú szerződésmódosítási lehetőségeit, 2010. január 1-től az árazási elvek írásbeli rögzítését, az állami felügyeleti szerv általi ellenőrzését, továbbá az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülményeket (ok-lista) tételesen meghatározó, a Felügyelet által ugyancsak elfogadott Magatartási Kódex alkalmazását is kötelezően előírva; a lakás célú kölcsönök vonatkozásában 2010. november 27-től tovább szigorodott a jogi szabályozás – 2010. évi XCVI. törvény –, e körben a 2010. december 18-án hatályba lépett 275/2010. (XII. 15.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) taxatív felsorolást adott azokról a feltételekről, amelyek fennállta esetén a pénzügyi intézmények élhettek az egyoldalú kamatmódosítás jogával. A kógens jogszabályi rendelkezések valamennyi perbeli szerződés esetén a szerződési feltételek részévé váltak. Mindezekre figyelemmel 2009. augusztus 1-jét követően az 1-4. Termék, valamint a 6. Termék 3-8. időállapotai, illetve az 5. Termék 1-4. időállapotai szerinti szerződési feltételek közül csak azok tisztességtelensége vizsgálható, amelyek nem jogszabályi rendelkezéseket tartalmaznak, vagy nem a jogszabályi előírásoknak megfelelő szabályozást rögzítenek. Ilyennek kizárólag a felperest vis maior esemény bekövetkezése esetére egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezés minősül. Amennyiben a 2009. augusztus 1-jét követő időszakra nézve valamennyi szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálatára a perben mindezek ellenére sor kerülne, ezek a szerződéses kikötések felperes álláspontja szerint – a keresetben részletesen kifejtett indokokra tekintettel – maradéktalanul megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

A felperes hangsúlyozta azt is, a tisztességtelenség vizsgálata során a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 8.b) pontjában foglaltaknak megfelelően azt is értékelni kell, ha valamely szerződési feltételnek esetlegesen csak meghatározott része tisztességtelen, ez esetben a részleges érvénytelenség szabályait kell alkalmazni.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

A Törvény Alaptörvénynek, illetve az uniós jognak megfelelőségével kapcsolatos felperesi kifogásokkal szemben hangsúlyozta, az általános szerződési feltételek, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési kikötések tisztességtelenségével kapcsolatos rendelkezések a Törvény időbeli hatályának kezdő időpontjától, 2004. május 1. napjától már szerepeltek a Ptk.-ban, amely szabályozásnak a 93/13/EGK irányelv képezte az alapját. A Ptk. 209/B. § (1) bekezdése, majd 209. § (1) bekezdése „generálklauzulaként” rögzítette a szerződési feltételek tisztességtelenségének fogalmát, annak egyik tartalmi elemeként a feltétel kidolgozója részéről a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértését, másik tartalmi elemként ezzel okozati összefüggésben a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek másik fél hátrányára történő egyoldalú és indokolatlan módosulását határozta meg. A tisztességtelenség általános fogalmát jogalkalmazó tevékenységük során a bíróságok töltötték ki tartalommal. Ennek eredményeképp a Kúria a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában fogalmazta meg azt a hét elvet, amelyek vizsgálata a fogyasztói kölcsön –, illetve a pénzügyi lízingszerződésekben a fogyasztóval szerződő fél javára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési kikötések tisztességtelenségének megállapítása körében szükséges. A Kúria a 2/2014. PJE határozatában ezeket az elveket megerősítette és a bíróságok számára kötelezően alkalmazandóvá tette, ugyanakkor az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének értelmezését az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ügyben (Kásler ügy) hozott ítéletében foglaltakra figyelemmel módosította, ezen elvek érvényesülésének feltételeit szigorítva. A Törvény a Kúria által a Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmezése körében az Európai Unió Bíróságának gyakorlatára is figyelemmel lefektetett elveket emeli jogszabályi szintre, amikor a 4. § (1) bekezdésében megdönthető vélelmet állít fel a hatálya alá tartozó szerződéses kikötések tisztességtelenségére nézve. A Törvény tehát a Kúria jogértelmezését tette általános érvényűvé, mindenki számára kötelezővé, anélkül azonban, hogy új anyagi jogi szabályokat, vagy új jogelveket állapított volna meg. Rendelkezései ezért nem sértik a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát, ugyanakkor lehetőséget biztosítva a tisztességtelenségi vélelem perben történő megdöntésére, a bírósághoz fordulás jogának és a tisztességes eljárás elvének sérelme sem állapítható meg. Arra figyelemmel továbbá, hogy a Törvény a tisztességtelenségi elveket az Európai Unió Bírósága joggyakorlatát teljes mértékben tükröző kúriai jogértelmezésnek megfelelően deklarálja, az uniós joggal való összhang hiánya, továbbá a 13/93/EGK irányelv értelmezésének szükségessége sem merülhet fel.

A Törvény 8. § (4) bekezdésében és 11. § (1) bekezdésében foglaltakra utalva alperes állította, miután a jelen per tárgyát kizárólag annak megállapítása képezi, képezheti, hogy a felperes keresetében megjelölt szerződéses kikötések a Törvény 4. § (1) bekezdése szerint tisztességesek-e, a 4. § (1) bekezdése pedig az érintett időszakban hatályos egyéb jogszabályi rendelkezések alkalmazása körében is irányadó értelmezési

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

útmutatást ad, a perbeli szerződéses kikötések más jogszabályokkal történő összevetésére nincs lehetőség. A felperes nem hivatkozhat megalapozottan arra, hogy az ok-lista megfelel az egyéb jogszabályoknak, ezért tisztességes, és arra sem, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6: 102. § (4) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az egyéb jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő ok-lista nem minősülhet tisztességtelennek.

A régi Ptk. 209. § (6) bekezdésére alapított felperesi állásponttal szemben alperes a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 3. pontjában foglaltakra utalva kifejtette, a bíróság csak az olyan feltétel tisztességtelenségét nem vizsgálhatja, amelynek tartalmát jogszabály kimerítően (taxatívén) meghatározza, abban az esetben azonban, ha a kógens keretszabályozást a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy ha a felek a diszpozitív jogszabályi rendelkezésektől eltérnek, az ilyen feltétel tisztességtelensége vizsgálható. A Hpt. rendelkezései nem határozták meg kimerítően, tételesen a pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosítási jogának tartalmát, következésképpen nem képezhetik akadályát a felperes szerződésmódosítási jogát biztosító szerződéses kikötések tisztességtelensége vizsgálatának.

A Kormányrendelet előírásainak kizárólag azon felperesi ok-listák tekintetében lehetne relevanciája, amelyek 2010. december 18-át követően lakáscélú hitel- és kölcsönszerződések esetén kerültek alkalmazásra. Az alperesi álláspont szerint ugyanakkor a Kormányrendelet olyan kógens keretjogszabály, amelyet a felek rendelkezési joga tölt meg tartalommal. Absztrakt jogi normaként csak a kereteket határozhatta meg, amelyeket a konkrét hiteltermékek vonatkozásában a pénzügyi intézményeknek specifikálniuk kellett, nekik kellett megfelelő részletességgel a hiteltermékre lebontva meghatározni a hiteldíj egyoldalú módosításának feltételeit. Önmagában a Kormányrendelet ok-listájának lemásolása semmiképpen nem eredményezheti azt, hogy a szerződéses feltételek az egyéb tisztességtelenségi követelményeknek – például átláthatóság, szimmetria, ténylegesség és arányosság – is megfeleljenek. Ezért a Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelő ok-lista tisztességtelensége is vizsgálható.

Alperes a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 5. pontjára utalva hangsúlyozta azt is, a Magatartási Kódex nem jogszabály, így az annak esetlegesen megfelelő szerződéses kikötések tisztességtelensége a felperes által előadottakkal szemben vizsgálható.

A per tárgyára figyelemmel arra sincs lehetőség, hogy a bíróság a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt feltételeken túl a perbeli szerződéses kikötések tisztességtelenségének vizsgálatakor a régi Ptk. 209. § (2) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6: 102. § (2) bekezdésében meghatározott körülményeket is figyelembe vegye. Erre a Törvény 11. § (1) bekezdése nem biztosít lehetőséget, a jelen per kereteit egyébként is meghaladná a perbeli szerződéses kikötéseket tartalmazó egyes szerződések, illetve az azok megkötéséhez vezető körülmények vizsgálata. E körben alperes arra is utalt, a régi Ptk. 209. § (2) bekezdése szerinti körülmények vizsgálatára a 209/B. § (2) bekezdése szerinti közérdekű kereset elbírálásakor sincs mód.

Az alperes mindezek mellett minden egyes termékre és időállapokra vonatkozóan részletesen kifejtette álláspontját arról, hogy a per tárgyát képező szerződéses feltételek miért nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek, miért tisztességtelenek.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

Az elsőfokú bíróság 2014. szeptember 9-én meghozott 50.G.43.290/2014/9. számú ítéletével a keresetet elutasította, felperest az alperes részére 899.160 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Az ítélet indokolása szerint a perben nem merült fel a Törvény alkalmazását illetően olyan vitás jogkérdés, amely az Európai Unió Bíróságának állásfoglalását tette volna szükségessé.

A Törvény alaptörvény-ellenessége körében felhozott felperesi kifogásokat az elsőfokú bíróság megalapozatlannak találta, rámutatva, a tisztességtelen szerződési feltétel fogalmát a Ptk. már 2004. május 1. napjától tartalmazza, e rendelkezések a 93/13/EGK irányelvben (a továbbiakban: Irányelv) foglaltak alapján kerültek meghatározásra. A Kúria az Európai Unió Bírósága által az Irányelv értelmezése során kialakított gyakorlatot is figyelembe véve hozta meg a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményt, majd a 2/2014. PJE határozatát, meghatározva azokat a szempontokat, amelyek alapján a bíróságoknak vizsgálniuk kell egy adott általános szerződési feltétel tisztességtelenségét. A Törvény 4. §-a a bírói gyakorlat által a tisztességtelenség vizsgálatakor korábban már alkalmazott elveket rögzíti, így nem ütközik a visszamenőleges jogalkotás tilalmába. Ugyanakkor a Törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a pénzügyi intézmény pert indítson annak megállapítása iránt, hogy az általa alkalmazott szerződéses kikötések megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, ily módon biztosítja a jogérvényesítés lehetőségét. Az erre nyitva álló 30 napos határidő nem aránytalanul rövid, nem korlátozza a bizonyítékok benyújtását, figyelemmel arra is, hogy a Törvény 4. §-a a bírói gyakorlatban korábban már alkalmazott elveket rögzíti.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint visszamenőleges hatályú jogalkotás hiányában a Törvény alkalmazása a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát sem sérti, ezért a kereset elbírálásakor nincs jelentősége annak a felperesi hivatkozásnak, hogy felperes mindenkor a hatályos jogszabályoknak megfelelő, az adott helyzetben tőle elvárható magatartást tanúsította.

Ugyancsak megalapozatlannak találta az elsőfokú bíróság a felperes azon hivatkozását, hogy a per tárgyát képező szerződéses kikötések tartalmát kógens jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően alakította ki, így a Ptk. 209. § (6) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6: 102. § (4) bekezdésében foglaltakra figyelemmel azok tisztességtelensége nem vizsgálható. Ezzel összefüggésben a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 3. pontjára utalva rögzítette, ha a kógens keretszabályt a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy a felek a diszpozitív jogszabályi rendelkezéstől eltérhetnek, az ilyen feltétel tisztességtelensége vizsgálható.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság kifejtette, a jelen per tárgyát annak vizsgálata képezi, hogy a keresetben megjelölt általános szerződési feltételek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti, felperest a kamat, költség, díj egyoldalú emelésére feljogosító szerződéses kikötésnek minősülnek-e, ha annak minősülnek, úgy megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott együttes feltételeknek. Álláspontja szerint a keresetben megjelölt szerződéses feltételek közül nem tartoznak a Törvény 4. § (1) bekezdésének hatálya alá azok a kikötések, amelyek a fogyasztó számára kedvező egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosítják, továbbá amelyek változó kamatozású kölcsönszerződések esetén a kamat mértékének a referencia kamat változásával azonos automatikus emeléséről rendelkeznek, ezért ezen szerződési feltételek tisztességessége a jelen perben nem volt vizsgálható.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

A keresetben megjelölt további, a Törvény hatálya alá tartozó szerződési feltételek tisztességességének vizsgálatát illetően az elsőfokú bíróság utalt a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában foglaltakra, amely szerint az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget adó szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára a fogyasztó hátrányára indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújt. Továbbá rögzítette, a jelen per tárgyát a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek való megfelelés vizsgálata képezi, amely elvek bármelyikének sérelme esetén a kereset elutasításának van helye. A 2/2014. PJE határozat indokolásában foglaltakra tekintettel a szerződési feltételek tisztességességét a bíróság elsődlegesen abból a szempontból vizsgálta, hogy megfelelnek-e az átláthatóság követelményének.

Az ítélet indokolása szerint az átláthatóság követelménye a 2/2014. PJE határozatban foglaltakra is figyelemmel nem azt jelenti, hogy a fogyasztónak a szerződéskötéskor abszolút értékben fel kell tudnia mérni a várható fizetési kötelezettsége felső határát, hanem azt, hogy a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy a szerződéskötéskor megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, előre láthassa azt, hogy milyen feltételek bekövetkezése, milyen mértékben lehet hatással szerződéses terheinek alakulására, továbbá ellenőrizni tudja az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását és fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint a rá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség és arányosság, valamint a szimmetria elvének sérelmével kerül sor. Ugyanakkor az átláthatóság elve szorosan összefügg a ténylegesség és arányosság, valamint a szimmetria elvével, azoktól nem választható el. A perbeli esetben valamennyi termék és valamennyi időállapot tekintetében megállapítható, hogy a felperes nemcsak az adott termék értékesítésével összefüggő kockázatot hárítja át a fogyasztóra, hanem valamennyi pénzintézet pénzügyi tevékenységéből fakadó, bármikor, bármilyen okból felmerülő kockázatot, tekintettel arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító általános szerződési feltételeket túlzottan általánosan állapítja meg, így ezek a szerződési feltételek nem felelnek meg sem az átláthatóság, sem a ténylegesség és arányosság, sem az objektivitás követelményének.

Ugyancsak valamennyi termék és időállapot esetén megállapítható, hogy a felperesi Üzletszabályzatok, ÁSZF-ek, szerződésminták gyakran utalnak külön okiratba foglalt, máshol elhelyezett üzletszabályzatra, hirdetményre, aminek következtében az átlagfogyasztó számára nem követhető, hogy a konkrét szerződéses ügyletre mely általános szerződési feltételek vonatkoznak, ami ugyancsak ellentétes az átláthatóság elvével, továbbá az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményével. A perben maga a felperes is úgy nyilatkozott, hogy az általa alkalmazott Üzletszabályzatok és ÁSZF-ek eltérő rendelkezéseket is tartalmazhatnak, eltérés esetén az ÁSZF rendelkezései az irányadók. Ez a hármas szabályozási rendszer ugyanakkor önmagában tisztességtelenné teszi a szerződéses feltételrendszert, mert nem egyértelmű, nem érthető, nem átlátható, az átlagfogyasztó számára az utaló szabályok bonyolultsága miatt nem követhető, hogy mely általános szerződési feltételek mely kikötései vonatkoznak az általa megkötött konkrét jogügyletre, amint azt a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény indokolása is rögzíti.

Fővárosi Ítéletábra
10.Gf.40.545/2014/6.

A keresetben megjelölt egyes deviza alapú kölcsönszerződésekből – Termékekben – alkalmazott szerződési feltételek tisztességtelenségét a kereset szerinti időállapotoknak megfelelően vizsgálva az elsőfokú bíróság az 1-4. és a 6. Termék 1-2. időállapotával összefüggésben rögzítette, a felperes által ebben az időszakban alkalmazott szerződési feltételek megfeleltek a régi Hpt. (1996. évi CXII. törvény) rendelkezéseinek, azonban nem, illetve túl általánosan tartalmazták az egyoldalú felperesi szerződésmódosítás feltételeit, okait, ezért sértik az átláthatóság elvét, valamint az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményét. Emellett a 3. és 4. Termék esetében a felmondhatóság, az 1. és 2. Termék esetében az objektivitás elvének sérelme is megállapítható.

Az 1-4. és a 6. Termék 3. időállapotával összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, a felperes változtatás nélkül beépítette szerződési feltételeibe a Magatartási Kódex rendelkezéseit, ugyanakkor a Magatartási Kódex nem jogszabály, az annak alapján a szerződési feltételekbe felvett ok-lista túl általánosan határozta meg az egyoldalú felperesi szerződésmódosítás feltételeit, a szerződési feltételek ebben az időszakban sem feleltek meg az átláthatóság elvének, továbbá a 3. és 4. Terméknél a felmondhatóság, a szimmetria, az 1., 2., 3., 4. Terméknél az objektivitás, a 2., 3., 4. Terméknél a ténylegesség és arányosság, az 1. és 6. Terméknél az egyértelműség, érthetőség elvének sem.

Az 1-4., valamint a 6. Termék 4. időállapota szerinti időszak vonatkozásában az elsőfokú bíróság rögzítette, az általános szerződési feltételek értelmében egyoldalú szerződésmódosítást felperes a Magatartási Kódex szabályainak, továbbá a Hpt. 210. § (3) és (4) bekezdésének megfelelően készített árazási elveknek megfelelően, ezen elvek figyelembevételével hajtotta végre, ugyanakkor a szerződésmódosítási okokat az ok-lista továbbra is túl általánosan rögzítette, az árazási elvek továbbá üzleti titkot képeztek, az ügyfelek számára nem voltak nyilvánosak. Emellett az Üzletszabályzat szerint felperest megillette az a jog, hogy maga határozza meg, milyen okokat tekint olyan „vis maior” helyzetnek, amikor az ugyancsak általa meghatározott időtartam alatt jogosult a kamat, díj, költség egyoldalú módosítására, az egyébként irányadónak tekintett felső korlát mellőzésével. Mindezek következtében a szerződési feltételek nem felelnek meg az átláthatóság elvének, mert a fogyasztó nem láthatta előre terhei szerződésmódosítással bekövetkező változásának mértékét. A felperessel szemben nem jelent irreális, teljesíthetetlen elvárást az, hogy pénzügyintézetként előre lássa a gazdasági viszonyok változását, a makrogazdasági tényezők változásának együttes hatását a szerződési feltételekben pontos számokkal rögzítse. Ez az elvárás csak akkor irreális, ha a pénzügyintézet túl általános feltételeket alkalmaz, amelyek olyan szélesre nyitják a módosítás lehetőségét, hogy hatásait emiatt nem lehet előre kimutatni. Az 1-4. Termék esetében továbbá az elsőfokú bíróság a ténylegesség és arányosság, valamint az objektivitás elvének sérelmét is megállapíthatónak találta, utóbbival összefüggésben utalva arra, maga a felperes jogosult meghatározni, mit tekint vis maior helyzetnek, így az nem tekinthető tőle független körülménynek.

Az 1-4. és a 6. Termék 5. időállapotában alkalmazott felperesi szerződési feltételek az elsőfokú bíróság álláspontja szerint lényegében ugyanezen termékek 4. időállapotával összefüggésben kifejtettekkel azonos okból nem elégítik ki az átláthatóság, a ténylegesség és arányosság, továbbá az objektivitás elvéből fakadó követelményeket.

Az 1-4., valamint a 6. Termék esetén a 6. időállapotban alkalmazott szerződési feltételeket vizsgálva az elsőfokú bíróság kifejtette, felperes az ÁSZF rendelkezéseibe

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

beiktatta a Kormányrendeletben mint kógens jogszabályban meghatározott egyoldalú szerződésmódosítási feltételeket, amelyek tisztességtelenségét az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta (Ptk. 209. § (6) bekezdés). Ugyanakkor megállapítható volt, hogy a Kormányrendelet szerinti ok-listát a felperes a Magatartási Kódex rendelkezéseivel bővítette, amely feltételek tisztességessége már vizsgálható volt, ezek a feltételek a már kifejtettekkel lényegében egyező okból nem felelnek meg az átláthatóság, valamint a ténylegesség és arányosság követelményének. Emellett az Üzletszabályzat szerint felperes változatlanul jogosult volt bizonyos körülmények vis maior helyzeté nyilvánítására, és ez esetben a szerződés egyoldalú módosítására, ami a már ugyancsak kifejtett indokokra tekintettel ellentétes az objektivitás elvével.

Az 1-4. és a 6. Terméknél a 7. időállapotban alkalmazott szerződési feltételeket az elsőfokú bíróság lényegében a 4. időállapotnál kifejtett indokok alapján minősítette az átláthatóság, a ténylegesség és arányosság, valamint az objektivitás követelményével ellentétesnek.

Lényegében ugyanezen elvek sérelme miatt állapította meg az elsőfokú bíróság az 1-4. és a 6. Termék vonatkozásában a 8. időállapotban alkalmazott szerződési feltételek tisztességtelenségét.

Az 5. Termék 1. időállapotában alkalmazott felperesi szerződési feltételek az elsőfokú bíróság álláspontja szerint azért sem felelnek meg az átláthatóság és a tételes meghatározás követelményének, mert az ok-lista példálózó felsorolást tartalmaz (Üzletszabályzat 17.3.2. pont), nem elégíti ki a zárt rendszer, a taxatív felsorolás követelményét.

Az 5. Termék 2. időállapota szerinti felperesi szerződési feltételeket az elsőfokú bíróság az átláthatóság és az objektivitás elvébe ütközőnek találta, mert az ok-lista egyes elemeire, így például a **Bank** lekötött ügyfélbetétei kamatváltozására a felperesi pénzügyintézetnek van ráhatása (objektivitás), emellett nincs rendelkezés arról, hogy milyen mértékű kamatváltoztatás esetén kerülhet sor az egyoldalú szerződésmódosításra (átláthatóság).

Lényegében ugyanezen indokok alapján találta tisztességtelenné az elsőfokú bíróság az 5. Termék 3. időállapota szerinti szerződési feltételeket azzal az eltéréssel, hogy az objektivitás elve helyett az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét állapította meg arra tekintettel, az ok-listában felsorolt tényezők – például bankközi hitelkamatok, jegybanki alapkamat, lakossági hitelezés kockázati tényezőinek változása – az átlagfogyasztó számára értelmezhetetlen.

Az 5. Termék 4. időállapotában alkalmazott felperesi szerződési feltételek tekintetében az elsőfokú bíróság az átláthatóság, valamint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét állapította meg, lényegében az 5. termék 2., illetve 3. időállapotánál kifejtett indokok alapján.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperes keresetét megalapozatlannak találta és elutasította, termékenként és időállapotonként számuk szerint feltüntetve, hogy mely ÁSZF-ben, Üzletszabályzatban, illetve szerződésmintában szereplő kikötést nem tekintett a Törvény hatálya alá tartozónak.

A pervesztes felperest a Pp. 78. §-a alapján kötelezte az alperes ügyvédi munkadíjból álló perköltsége megfizetésére, amelynek összegét ugyanakkor a csatolt megbízási szerződésben kikötött ügyvédi munkadíj mérséklésével állapította meg, rámutatva, az alperes nem igazolta a megbízási szerződés szerinti 280 munkaóra kerettel azonos

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

időráfordítást, az alperes jogi képviselője által elvégzett munka munkaidő igényét az elsőfokú bíróság 16 órában állapította meg, és 38.000 forint + áfa óradíjjal számolta el, továbbá 100.000 forint + áfa összegű fix díjat határozott meg, az ügy bonyolultságát is mérlegelve.

Az ítélettel szemben a felperes és az alperes is fellebbezést terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a keresete szerinti ítélet meghozatalát kérte. Fenntartva azt az álláspontját, hogy a jelen per alapjául szolgáló Törvény rendelkezései alaptörvény-ellenesek, felperes mindenekelőtt a per másodfokú tárgyalásának a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján történő felfüggesztését indítványozta. Véleménye szerint miután az első fokú ítélet meghozatalát követően azonos tárgyú más perekben eljáró bíróságok a Törvény alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárást kezdeményeztek az Alkotmánybíróságnál, indokolt, hogy a jelen perben se szülessen jogerős ítélet mindaddig, amíg az Alkotmánybíróság az előtte folyamatban lévő eljárásokban nem dönt.

Felperes továbbá az első fokú ítélet meghozatalát követően felmerült új körülményként a kormány által a parlamenthez benyújtott úgynevezett elszámolási törvényjavaslatra hivatkozással állította, a törvényjavaslatnak a felperesi kereset alapját képező Törvény tárgyi hatályát módosító rendelkezései alapján az állapítható meg, hogy a jelen per tárgyát képező szerződések közül a Termék 1., Termék 2., Termék 3. és Termék 4. megjelölésű kölcsönszerződések nem tartoznak a Törvény tárgyi hatálya alá, nem minősülnek a Törvény 1. §-a szerinti deviza alapú szerződésnek, mivel e szerződések esetében a kölcsön nyilvántartása és törlesztése is devizában történik. Mindebből az következik, hogy a Termék 1., Termék 2., Termék 3. és Termék 4. megjelölésű kölcsönszerződésekben szereplő, a kamat, díj, költség tekintetében a felperes számára egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötésekre sem a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti vélelem, sem a Törvénynek a vélelem megdöntése iránti perrel kapcsolatos rendelkezései nem irányadók, e szerződések a módosító javaslat szerinti olyan „egyéb devizakölcsön szerződésnek” minősülnek, amelyekre a Törvény hatálya eredetileg sem terjedt ki.

A per érdemére nézve a felperes előadta, az elsőfokú bíróság tévesen, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével, az irányadó jogszabályi rendelkezések és a kúriai határozatok helytelen értelmezésével találta megalapozatlannak a keresetet, ítélete indokolása több iratellenes megállapítást és logikai ellentmondást tartalmaz, ugyanakkor a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő felülmérlegelése, a jogszabályi rendelkezések és a kúriai határozatok helyes értelmezése, alkalmazása alapján a másodfokú eljárásban aggálytalanul megállapítható a perbeli szerződési kikötések tisztességessége.

A keresetlevélben részletesen kifejtett álláspontjára utalva a felperes hangsúlyozta, a szerződési kikötések tisztességtelenségének vizsgálata nem korlátozódhat a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott szempontokra, nem hagyhatók figyelmen kívül a kapcsolódó jogszabályok Alaptörvénnyel összhangban értelmezett rendelkezései, a Kúriának a Törvény „elméleti háttérül szolgáló” határozatai, a 93/13/EGK irányelv rendelkezései és az egyéb uniós jogi normák, továbbá a kamat, díj, költség egyoldalú módosítása során kötelezően alkalmazandó, a Felügyelet által jóváhagyott felperesi

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

árazási elvek sem. Az elsőfokú bíróság csak részben vette figyelembe, illetve tévesen értelmezte és alkalmazta a Kúria 2/2014. PJE határozatában, valamint 2/2012. (XII. 10.) PK véleményében foglaltakat.

A régi Ptk. 209. § (1)–(2) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6: 102. § (1)–(2) bekezdésében írtakkal szemben továbbá az elsőfokú bíróság nem volt figyelemmel a szerződéses szolgáltatás természetére, a szerződések megkötésének körülményeire, az akkor fennálló társadalmi, gazdasági viszonyokra, a hatályos jogi szabályozásra sem, amely körülmények vizsgálata nélkül ugyanakkor értelmezhetetlen a szerződéses kikötések tisztességessége.

Az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki abból, hogy a Törvény a 2/2014. PJE határozat által közvetített uniós jogi normákat ültet át a magyar jogba, a 93/13/EGK irányelvben szabályozott kérdéseket érint, a Törvény rendelkezéseit azonban nem az Irányelvvel és az egyéb uniós jogi normákkal összhangban értelmezte, a Törvény uniós normákkal ellentétes szabályait nem mellőzte, megsértve ezzel az Alaptörvénynek az uniós jog elsőbbségét kimondó rendelkezéseit is.

A felperes véleménye szerint a csatolt árazási elvei figyelembevételének a perben azért van jelentősége, mert a kamat, költség, díj egyoldalú módosítására csak a Felügyelet által ellenőrzött árazási elveknek megfelelően kerülhet sor, így amennyiben az árazási elvek kizárják a kamat, költség, díj „felső határ nélküli” módosításának lehetőségét, úgy a felperesi magatartás nem sértheti a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, ennél fogva a szerződési kikötések nem lehetnek tisztességtelenek. Az árazási elvek figyelembevételét ezért az elsőfokú bíróság nem mellőzhette volna.

A fellebbezés szerint téves az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontja, hogy a Hpt. 2010. január 1-től hatályos, a 2009. évi CL. törvénnyel beiktatott 210. § (3)–(5) bekezdései csak keretszabályozást adtak, amelyet a pénzügyi intézmény rendelkezései töltöttek meg tartalommal, a piaci önszabályozás keretében létrehozott Magatartási Kódex nem jogszabály, így az adósokra nem volt kötelező, ezért nem zárja ki a perbeli szerződéses feltételek tisztességtelenségének bírói vizsgálatát az, hogy az ok-lista megfelel a Hpt.-nek és a Magatartás Kódexben foglaltaknak. Ezzel szemben a Hpt. módosított 210. § (3) bekezdése 2010. január 1. napjától a fogyasztói kölcsönszerződések egyoldalú módosítását lehetővé tevő szerződési kikötésekre kógens törvényi korlátot állított fel, a (4) bekezdés kötelezővé tette a Magatartási Kódex alkalmazását, így az jogi normává vált, az (5) bekezdés pedig az árazási elvek írásbeli rögzítését és a Felügyelet általi jóváhagyását írta elő. Ily módon tehát a Hpt.-ben meghatározott kógens keretszabályokat a Felügyelet által elfogadott és ellenőrzött Magatartási Kódexben foglalt ok-lista, valamint az ugyancsak a Felügyelet által ellenőrzött árazási elvek töltötték meg kötelező tartalommal, amelyektől a felperes nem térhetett el. Mindezek következtében 2010. január 1. napjától valamennyi perbeli szerződéses kikötés vonatkozásában hiányzott a tisztességtelenség a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti egyik fogalmi ismérve, a diszpozitív jogszabálytól a fogyasztó hátrányára történő eltérés lehetősége.

A 2010. december 17-ét követő időszakra nézve az első fokú ítélet indokolása tévesen tartalmazza azt, hogy az ÁSZF-ben felperes a Magatartási Kódex rendelkezéseivel bővítette a Kormányrendelet szerinti ok-listában meghatározott esetköröket, az ok-lista rendelkezései nem felelnek meg az átláthatóság és az objektivitás elvének. A felperesi ÁSZF-ek 3.2., illetve a későbbiekben 4.3. pontja 2010. december 17. napjától azonos

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

rendeleteket tartalmaz a Hpt.-be 2010. november 27-től a 2010. évi XCVI. törvénnyel beiktatott 210/A. § (4) bekezdésében foglaltakkal a fogyasztói kölcsönszerződés ügyfél számára hátrányos módosítása tekintetében. Ezen időpontot követően az ÁSZF valamennyi perbeli termék esetében a Kormányrendeletben foglaltakkal azonosan tartalmazta az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét, arra felperes kizárólag a kamat tekintetében volt jogosult, mégpedig kizárólag a Kormányrendeletben meghatározott esetekben. Figyelemmel arra, hogy a Kormányrendelet a Hpt. 235. § (1) bekezdése szerinti felhatalmazás alapján az egyoldalú szerződésmódosítás eseteire, feltételeire és módjára vonatkozó részletes szabályokat állapít meg, mégpedig „taxatív”, kimerítően, továbbá relatíve kógens módon akként, hogy a pénzügyi intézmény számára kizárólag ezen okok szűkítésére ad lehetőséget, a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a Kormányrendeletben mint kógens jogszabályban taxatív meghatározott okoknak a tisztességtelensége bíróság által nem vizsgálható. Ezt a Kúria 2/2012. (XII. 10.) PK véleménye 3. pontjához fűzött indokolás is rögzíti. Ezt az értelmezést támasztja alá az is, hogy a Törvény módosítására irányuló, korábban már hivatkozott javaslat az „egyéb deviza szerződések” esetén a 2010. november 27-ét követően közzétett ÁSZF-ek, illetve ÁSZF módosítások tekintetében már nem állítja fel a tisztességtelenség vélelmét. Az Irányelv 1. cikkének (2) bekezdéséből is a fentiekkel egyezően az a következtetés vonható le, hogy a Kormányrendeletnek mint kógens jogszabályi rendelkezésnek megfelelő szerződési kikötés tisztességtelensége nem vélelmezhető. Ily módon a 2010. december 17-ét követő időszakra nézve a per tárgyát képező szerződéses kikötések egyike sem minősülhet tisztességtelennek.

Annak ellenére, hogy a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 8. b) pontja, és az ahhoz fűzött indokolás alapján nyilvánvaló, az egyoldalú szerződésmódosítást megalapozó ok-lista esetén is előállhat olyan helyzet, hogy a szerződési feltételeknek csak meghatározott, jól behatárolható része tisztességtelen, és ilyenkor a részben tisztességtelen szerződési kikötésre a részleges érvénytelenség szabályai az irányadók, az elsőfokú bíróság elmulasztotta az ok-listában szereplő egyes feltételek vizsgálatát, és a keresetet teljes egészében elutasította. Időközben az azonos tárgyú más perekben több olyan első fokú ítélet is született, amelyek szerint a KSH által publikált fogyasztói árindex változás esetére kikötött egyoldalú módosítás lehetőségét biztosító szerződési kikötés tisztességes. Mindezekre tekintettel a perbeli esetben a KSH által publikált fogyasztói árindex változása esetére az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító szerződéses kikötések tisztességes volta valamennyi perbeli termék valamennyi időállapota vonatkozásában megállapítható.

A felperes véleménye szerint az elsőfokú bíróság az átláthatóság elvének téves értelmezésével helyezkedett arra az álláspontra valamennyi perbeli termék valamennyi időállapota vonatkozásában, hogy a kamat, költség, díj egyoldalú emelését lehetővé tevő szerződéses kikötések nem felelnek meg annak. Kétségtelen, hogy az átláthatóság elvének vizsgálata során az elsőfokú bíróság a 2/2014. PJE határozat indokolásában foglalt megállapításokból indult ki, ugyanakkor a Kúria téves analógiát alkalmazott, amikor az Európai Unió Bíróságának az árfolyamrész átláthatóságára vonatkozó megállapításait az egyoldalú szerződésmódosítási kikötésekre is kiterjesztette, figyelemmel arra, hogy az uniós jog is elismeri a kamatok változó körülményekhez igazodó emelésének jogát. Az egyoldalú kamatmódosítási jogosultsággal

összefüggésben tehát az átláthatóság elvének érvényesülése szempontjából annak van jelentősége, mi várható el a pénzügyi intézménytől az átláthatóság biztosításával kapcsolatban. Az nyilvánvalóan elvárható a pénzügyi intézménytől, hogy a fogyasztó előre láthassa az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő tényezőket, és ezekhez kapcsolódóan fizetési kötelezettsége jövőbeni változásának lehetőségét, amely követelményt a perbeli szerződési feltételek mindegyike kielégíti. Ugyanakkor nem támasztható a pénzügyi intézménnyel szemben olyan irreális elvárás, hogy az egyoldalú kamatmódosítás lehetőségét biztosító szerződéses kikötésben előre rögzítse azt is, hogy az ok-listában szereplő körülmények előre nem látható jövőbeli változása együttesen milyen hatással lesz a kamat mértékére. Egy ilyen követelmény támasztása lényegében ellehetetleníti azt, hogy a pénzügyi intézmény éljen azzal a jogszabályi lehetőséggel, hogy változó kamatozásra nyújt hitelt.

A felperes véleménye szerint továbbá az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben nem jelenti az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét az, ha az ok-listában olyan pénzügyi-közgazdasági kifejezések szerepelnek, amelyek a szolgáltatás pénzügyi természetéből adódnak, tekintettel arra, hogy a fogyasztási kölcsönszerződésekben ilyen fogalmak felmerülése szükségszerű. Tévesen tartalmazza az ítélet indokolása azt is, hogy az ok-listában szereplő pénzügyi-közgazdasági fogalmak a fogyasztó számára nem beazonosíthatóak, azokból nem lehet következtetni a szerződéses terhek várható alakulására.

Felperes a szimmetria elvének érvényesülésével összefüggésben is vitatta az elsőfokú bíróság álláspontját, hangsúlyozva, a Törvény értelmében a szimmetria elve akkor nem érvényesül, ha a szerződéses kikötés kizárja a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás fogyasztó javára történő érvényesítését, vagyis a Törvény rendelkezéséből nem vonható le olyan következtetés, hogy a szimmetria elve csak akkor érvényesülne, ha a fogyasztó számára kedvező szerződésmódosítás a pénzügyi intézmény kötelezettségeként kerülne meghatározásra. Ezzel összefüggésben felperes utalt arra is, 2010. január 1. napjától a régi Hpt. 210. § (4) bekezdése kifejezetten előírta azt, hogy amennyiben a feltétel változása a kamat, díj vagy költségelem csökkentését teszi indokolttá, azt is érvényesíteni kell. Véleménye szerint teljesen megalapozatlan az az alperesi álláspont, hogy az adós számára kedvező szerződésmódosítás kötelezettségét maguknak a szerződéseknek kell kifejezetten tartalmazniuk, ennek hiányában sérül a szimmetria elve.

Felperes vitatta azt is, hogy terhére a tételes meghatározás elvének sérelme megállapítható lenne a per tárgyát képező szerződéses kikötéseknél. Véleménye szerint ezen elv sérelme önmagában abból nem állapítható meg, hogy az Üzletszabályzatban, illetve az ÁSZF-ben és a szerződésmintákban az ok-listák egyes esetkörei után a „különösen” kifejezés szerepel, tekintettel arra, hogy az ok-listában szereplő okcsoporton belül szóba jöhető körülmények példálózó megjelöléséről van szó. Felperes utalt arra is, az adott okcsoportba tartozó egyes konkrét okok megjelölésének hiányát más összefüggésben az elsőfokú bíróság ugyancsak a felperes terhére értékelte akként, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra alapul szolgáló okok meghatározását túl általánosnak értékelte.

Felperes szerint téves az első fokú ítélet azon megállapítása is, hogy az általa alkalmazott kikötések a szükséges korlátok nélkül biztosította számára az egyoldalú szerződésmódosításhoz való jogot, ami az objektivitás elvének sérelmét jelenti.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

Valamely szerződésmódosítási okkal összefüggésben a korlátok meghatározásának hiánya a tételes meghatározás elvét sértheti. A Törvény szerint az objektivitás elve akkor nem érvényesül, ha az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a pénzügyi intézménynek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni. A felperesi ÁSZF-ben megjelölt körülmények változása független a felperes magatartásától, a hitelbiztosítéki érték, illetve az adós kockázati megítélésének változására a felperes semmilyen ráhatással nem lehet. Ezek a feltételek egyebekben azért sem sérthetik az objektivitás elvét, mert a kifejezetten fogyasztóvédelmi céllal megalkotott Kormányrendeletben is szerepelnek.

Az alperes az ítélet indokolásának és a perköltségre vonatkozó rendelkezésének egy részével szemben fellebbezett.

Az ítélet indokolása vonatkozásában kifogásolta azon megállapításokat, hogy a felperes által alkalmazott, a meghatározott referencia kamatból mint alapkamatból és a felperes által megállapított kamatfelárból álló ügyleti kamatra vonatkozó szerződéses rendelkezések nem tartoznak a Törvény hatálya alá, és kérte annak megállapítását, hogy a felperes által az 1-4. termék 5-8. időállapotában alkalmazott szerződésminta 2.a) pontjában, valamint az 5. Termék 1-4. időállapotában alkalmazott szerződésminta 2.1. pontjában foglalt ügyleti kamatok a Törvény hatálya alá tartoznak, tisztességtelenek, ezért érvénytelenek, tekintettel arra, hogy az ügyleti kamat egyik elemét képező kamatfelár meghatározására a felperes egyoldalúan jogosult. Ezzel összefüggésben az alperes előadta, a fellebbezésben megjelölt termékek fellebbezés szerinti időállapotában alkalmazott szerződésmintákból megállapíthatóan az ügyleti kamat két tényezőtől áll a felperesnél, egyrészt az alapkamatként meghatározott referencia kamatból, valamint az úgynevezett kamatfelárból, amely tényezők közül csak a referencia kamat változása automatikus, a kamatfelár mértékét ugyanakkor egyoldalúan a felperes jogosult meghatározni. Erre tekintettel tévesen tartalmazza az első fokú ítélet indokolása azt, hogy a perbeli kölcsönszerződések esetén a kamatszint a referencia alap változásával automatikusan emelkedik, ami nem minősül a Törvény hatálya alá tartozó szerződésmódosítási jogosultságnak. Az alperes hangsúlyozta azt is, az ügyleti kamat kamatfelár tényezőjének meghatározásával kapcsolatos szerződéses rendelkezések sértik az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét, mert azok alapján a fogyasztó nem látja előre a körülményváltozástól eredő többletkötelezettség keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét; sérül az objektivitás elve is, mert a felperesnek lehetősége van arra, hogy a kamatfelár emelését maga idézze elő, annak mértékét befolyásolja; nem érvényesül a ténylegesség és arányosság elve sem a kamatfelár meghatározása során, mert a szerződéses kikötések egyáltalán nem rendelkeznek arról, hogy a körülmények változása a hiteldíj milyen arányú módosítását vonja maga után; végül az átláthatóság elve is sérül a kamatfelár tényező meghatározásával összefüggésben, mert a szerződéses kikötések nem határozzák meg a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását, illetve azok alapján a fogyasztó nem látja előre a szerződésmódosítás következményeit, a módosítás bekövetkeztekor nem tudja ellenőrizni azok jogszerűségét.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

A perköltséggel összefüggésben alperes azt sérelmezte, hogy az első fokú eljárásban csatolt megbízási szerződésnek megfelelően általa megjelölt perköltség összegét az elsőfokú bíróság aránytalanul csökkentette. Hangsúlyozta, az általa előterjesztett beadványok tartalma alapján nyilvánvaló, hogy elkészítésük az elsőfokú bíróság által megjelölt időkeretben nem volt lehetséges, továbbá az ügy különös bonyolultságát és súlyát bizonyítja, hogy alperest a per tárgyalásán három ügyvéd képviselte.

Utalt az alperes továbbá arra is, hogy az alperesi jogi képviselő neve nem pontosan szerepel az első fokú ítélet fejrészében, az ítélet rendelkező részében pedig az alperes javára megállapított ügyvédi munkadíj betűvel kiírt összege eltér a számmal kiírt összegtől, az összeg helyesen nyolcszázkilencvenkilencezer-egyszázhatvan forint.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezésével nem támadott részében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte.

Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság a Pp. 28. §-ában foglaltakra is figyelemmel érdemben helytállóan állapította meg hatáskörét. A Pp. 155/B. §-a értelmében pedig minden egyedi ügyben a bíróság mérlegelésére tartozik annak eldöntése, hogy az Alkotmánybírósághoz fordul-e a Törvény alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt, a más perekben e tárgyban hozott végzések a jelen per tárgyalását nem befolyásolják.

A felperesi fellebbezésben előadottakkal szemben az elsőfokú bíróság a kereset érdemi elbírálása körében irányadó jogszabályi rendelkezéseket és kúriai döntéseket maradéktalanul figyelembe vette és helytállóan értelmezte, az uniós jogi normák értelmezése kérdésében elfoglalt álláspontja is helytálló.

A felperes által hivatkozott árazási elvek a jelen perben nem vizsgálhatók, esetleges vizsgálatuk a kamatfelár egyoldalú megállapítására okot adó rendelkezések tekintetében pedig – az alperesi fellebbezésben kifejtettekre is figyelemmel – nyilvánvalóan a tisztességtelenség megállapítását eredményezné.

A Fővárosi Törvényszék 25.G.43.288/2014/9. számú ítéletében foglaltakra utalva alperes fenntartotta álláspontját, hogy a Hpt. felperes által hivatkozott rendelkezései keretszabályozást adnak, mint ahogy a Kormányrendelet is keretszabályozásnak minősül, a Kormányrendeletben felsoroltak nem tekinthetők kimerítő (taxatív) jellegűnek, így önmagában az, hogy a felperes átültette a rendeletben foglaltakat a szerződéseibe, még nem jelenti a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt elveknek való maradéktalan megfelelést, az átláthatóság elvének érvényre juttatását. A felperes véleményével szemben továbbá az elsőfokú bíróság a Magatartási Kódex jogi jellegét is helyesen értékelte.

Az alperesi álláspont szerint továbbá a per tárgyát képező általános szerződési feltételek esetén részleges érvénytelenség megállapítására, az ok-lista egyes elemei érvényességének önálló vizsgálatára nincs mód, figyelemmel arra, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése, valamint 11. § (1) bekezdése kifejezetten meghatározza, mi képezheti a perben bírói vizsgálat tárgyát. A Törvény 4. § (1) bekezdése szerződéses kikötésekről rendelkezik, amelyeket logikailag önálló egységként kezel, és egységes egészükre állítja fel a tisztességtelenség vélelmét. A szerződéses kikötés fogalma alatt tehát azokat a rendelkezéseket kell érteni, amelyek egyazon jog gyakorlását szabályozzák. Ebből következően a 4. § (1) bekezdésében felsorolt elvek a szerződéses kikötés érvénytelensége megállapíthatóságának a feltételei, így az egyoldalú

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötés nem bontható további önálló szerződéses „kikötésekre”. Ezt az értelmezést támasztja alá az is, hogy vannak olyan elvek – például felmondhatóság, szimmetria – amelyek kizárólag az ok-lista egészére vetítve vizsgálhatók, az ok-lista egyes elemeire nézve nem, ezen elvek sérelme nyilvánvalóan kizárja a részleges érvénytelenség megállapíthatóságát. Az alperes utalt arra is, a Törvény célja az, hogy az egyes ÁSZF-beli szerződéses kikötésekről derüljön ki teljes egyértelműséggel és további eljárások nélkül, hogy azok alapján a felperes jogosult volt-e egyoldalúan módosítani a hiteldíjat, annak jogosulatlan módosítása esetén pedig nyíljon meg az út az adósokkal a külön törvény alapján történő elszámolás előtt. A Törvény céljával és a jogalkotói akarattal így csak az olyan érvényességvizsgálat feleltethető meg, amely esetében a vizsgálat eredménye után minden további eljárás nélkül alkalmazhatóvá válik a felek közötti elszámolási rend. E követelmény figyelembevételével önálló kikötésnek az tekinthető, amire a bank jogot alapít vagy alapíthat a hiteldíj egyoldalú módosítására. A felperesnél ebből a szempontból (egységes) kikötésnek az ok-listát tartalmazó feljogosító rendelkezés, és nem az ok-lista egyes pontjai tekintendők.

Az alperes végül hangsúlyozta, álláspontja szerint a jelen perrel érintett valamennyi felperesi termék valamennyi időállapota vonatkozásában a per tárgyát képező szerződéses kikötések nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés a) – g) pontjában foglalt elvek egyikének sem, ezért helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság a keresetet.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az alperesi fellebbezéssel támadott részében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte. Véleménye szerint megalapozatlanul állítja az alperes fellebbezésében azt, hogy a kamatfelár meghatározásának módja tekintetében a perbeli szerződéses kikötések nem tartalmaznak rendelkezéseket, ennek következtében a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek közül nem felelnek meg az átláthatóság, az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tétes meghatározás, az objektivitás, valamint a ténylegesség és arányosság elvének. Figyelemmel arra, hogy a kamatfelár vonatkozásában az 1-4. Termék, valamint a 6. Termék 3. időállapotában az ÁSZF 6.1. pontja, továbbá valamennyi perbeli Termék 4. időállapotában az Üzletszabályzat 17.1.1.-17.1.4. pontjai tartalmaznak rendelkezéseket. Az alperesi munkadíj igény eltúlzott, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú eljárásban alperes ellenkérelmét két beadványban terjesztette elő, amelyek közül az első olyan általános jogi érvelést tartalmaz, amelyet valamennyi azonos tárgyú perben az alperes előterjesztett, a második beadvány pedig lényegében ugyanazon jogi érvek ismétlését tartalmazza, figyelemmel arra is, hogy a perbeli felperesi termékekhez kapcsolódó Általános Szerződési Feltételek tartalma lényegében azonos.

A Fővárosi Ítéltábla a Törvény jelen perben alkalmazott rendelkezései alaptörvényellenességének vizsgálatára irányuló alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését nem tartotta szükségesnek; az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését sem találta indokoltnak, mert álláspontja szerint a jelen perben nem merült fel közösségi jogszabály EUMSZ 267. cikke szerinti alkalmazásának, illetve értelmezésének szükségessége.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

Az első fokú ítélet meghozatalát követően azonos tárgyú más perben a Törvény alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti alkotmánybíróági eljárás kezdeményezése és az ennek folytán folyamatban lévő alkotmánybíróági eljárás a jelen per tárgyalásának felfüggesztésére nem szolgálhat alapul, az e körben kialakult bírói gyakorlatra is figyelemmel. (3/2005. (XI. 14.) PK-KK vélemény; KGD 2003.69; Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.348/2009/6.)

A per tárgyalásának felfüggesztésére okot adó körülmény hiányában a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezések és az ellenkérelmek korlátai között érdemben bírálta felül. Nem fellebbezett rendelkezésként nem vizsgálta az első fokú ítélet alperesi fellebbezéssel nem támadott, a keresetet azon az alapon elutasító rendelkezését, hogy az indokolásban szövegesen és számuk alapján is megjelölt kikötések nem tartoznak a Törvény hatálya alá.

A felperes fellebbezése megalapozatlan, az alperesé részben megalapozott, az alábbiak szerint.

Felperes a Törvény alapján az általa 2004. május 1. és 2014. július 26. közötti időszakban deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések megkötése során alkalmazott általános szerződési feltételekben és egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételekben számára egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések tisztességtelenségére nézve a Törvény 4. § (1) bekezdésében felállított vélelem megdöntése iránt terjesztette elő keresetét.

A jelen per tárgyát tehát annak vizsgálata képezi, hogy a keresetben megjelölt fogyasztói kölcsönszerződésekben alkalmazott, felperest a kamat, költség, díj egyoldalú emelésére feljogosító szerződéses kikötések tisztességesek-e, megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-f) pontjaiban rögzített valamennyi elvnek.

A Törvény 4. § (1) bekezdésében a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában, illetve a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában rögzített elvek sérelmére alapítva állít fel megdönthető vélelmet a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt a kamat, költség, díj egyoldalú emelésére feljogosító, általános szerződési feltételnek minősülő szerződéses kikötés tisztességtelenségére nézve, a vélelem megdöntése iránti per tárgyát pedig a Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében annak vizsgálata képezi, hogy a szerződéses kikötés megfelel-e azon elveknek, amelyek bármelyikének sérelme önmagában a szerződési feltétel tisztességtelenségét eredményezi.

Miután a Törvény a bírói gyakorlat alapján konkretizálta, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezések mely elveknek való meg nem felelés esetén ütköznek a tisztességtelenség generálklauzulájába, a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a Törvény 11. § (1) bekezdése – a preambulumban deklarált törvényi célra is figyelemmel – nem értelmezhető akként, hogy a 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek érvényesülésének vizsgálata során a bíróságnak ne kellene figyelembe vennie a perbeli szerződéses kikötések alkalmazása időpontjában hatályos azon nemzeti és uniós jogi normákat, bírói gyakorlatot, amelyekre figyelemmel a Kúria a 2/2014. PJE határozata 2. pontjában foglalt hét elvet kialakította.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

A felperes megalapozatlanul kifogásolja fellebbezésében azt, hogy a kereset elbírálásakor az elsőfokú bíróság nem vizsgálta és nem értékelte azt, hogy a perbeli általános szerződési feltételek alkalmazására milyen jogi szabályozási környezetben került sor, kizárólag a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott szempontokat, elveket vonta vizsgálódási körébe.

A felperes elsősorban arra alapítja keresetét, hogy a perbeli szerződési feltételek kidolgozása során mindenkor az adott társadalmi, gazdasági viszonyoknak, társadalmi elvárásoknak és a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, az adott helyzetben tőle elvárható módon, a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően járt el, ezért a régi Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6:102. § (1) és (2) bekezdésében, valamint az e jogszabályi rendelkezések alapját képező uniós jogi norma, az Irányelv 3. cikk (1) és 4. cikk (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a perbeli szerződéses kikötések tisztességesek.

A régi Ptk. rendelkezései közé a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv átültetése céljából 1998. március 1-jei hatállyal az 1997. évi CXLIX. törvény 4. §-ával beiktatott, így a perbeli időszak kezdetekor, 2004. május 1-jén már hatályos 209/B. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg. A (3) bekezdés azt is kimondta, a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A 2006. évi III. törvénnyel történt módosítást követően 2006. március 1-től hatályos régi Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében akkor minősült tisztességtelennek az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapította meg. A 209. § (2) bekezdése a korábbi 209/B. § (3) bekezdésével azonosan úgy rendelkezett, a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételeknek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. (A 2014. március 15-től hatályos új Ptk. 6:102. § (1) és (2) bekezdésében lényegében ezzel azonos tartalmú rendelkezések szerepelnek).

A régi Ptk., illetve az új Ptk. fenti rendelkezései az általános szerződési feltétel, valamint a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel (a továbbiakban: általános szerződési feltétel) tisztességtelenségének vizsgálata körében irányadó körülményeket, szempontokat általános jelleggel, valamennyi általános szerződési feltételre kiterjedően egységesen irányadó generálklauzulaként határozzák

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

meg. Ebből következően e rendelkezéseket a hatálybalépésüket követően alkalmazott valamennyi egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési feltételre, így a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötésekre, azok tisztességességének vizsgálatára is irányadónak kell tekinteni.

A bírói gyakorlat a generálklauzulát értelmezve, az Európai Unió Bíróságának az Irányelv értelmezése körében hozott ítéleteire is figyelemmel a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötést tisztességtelennek tekintette akkor is, ha nem egyeztethető össze általában a szerződésre, illetve az adott szerződéstípusra vonatkozó alapvető elvek, rendelkezések lényegi gondolatával, így különösen akkor, ha nem felel meg a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában, illetve ezzel azonosan a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában rögzített elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás, tételes meghatározás, objektivitás, ténylegesség és arányosság, átláthatóság, felmondhatóság, szimmetria elve). Fogyasztói kölcsönszerződések esetén tehát ezen elvek bármelyikének sérelme a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötés tisztességtelenségét eredményezi, önmagában alapul szolgál annak megállapítására, hogy a szerződési feltétel a fogyasztó hátrányára indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújt a pénzintézetnek, nem felel meg a jóhiszeműség és tisztesség magánjogi jogviszonyokban irányadó objektív követelményének.

Utal e körben a Fővárosi Ítéltábla az Európai Unió Bíróságának C-92/11. számú ítéletére, melynek 58. pontja értelmében az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezést, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatásköre alapján valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna, a bíróságok alkalmazhatják, és azt alkalmazniuk kell az értelmezési kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is, ha egyébként teljesülnek azon feltételek, amelyek lehetővé teszik az említett szabály alkalmazására vonatkozó pernek a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti megindítását. Ezzel azonosan érvel a Legfelsőbb Bíróság a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjához fűzött indokolásában, kimondva nem ütközik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, ha a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezések alapján az ÁSZF tisztességtelenségét állapítja meg olyan okból, amelyet utóbb a külön törvény – adott esetben a kialakult joggyakorlat tapasztalatait felhasználva – kötelezően is szabályoz.

Fellebbezésében felperes a régi Hpt. (1996. évi CXII. törvény) 2010. január 1-től hatályos, a 2009. évi CL. törvénnyel beiktatott 210. § (3)–(5) bekezdésében foglalt, a fogyasztói kölcsönszerződés ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítását korlátozó kógens jogszabályi rendelkezésekre utalva arra is megalapozatlanul hivatkozik, hogy a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésére figyelemmel a perbeli szerződési feltételek 2010. január 1-től azért sem lehetnek tisztességtelenek, a fogyasztó számára indokolatlanul és egyoldalúan hátrányosak, mert az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények (ok-lista) teljes mértékben a Hpt. kógens keretszabályainak megfelelően kidolgozott, a Felügyelet által elfogadott és ellenőrzött, a Hpt. szerint

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

kötelezően alkalmazandó, így jogi normának minősülő Magatartási Kódexben foglaltakkal egyezően került megállapításra, továbbá az egyoldalú szerződésmódosítás során nem térhetett el a Hpt. kógens rendelkezéseinek megfelelően írásban rögzített árazási elvektől, amelyek megfelelőségét a Felügyelet ugyancsak ellenőrizte.

Kétségtelen, a régi Hpt. felperes által hivatkozott, 2010. január 1-jén hatályba lépett rendelkezései a fogyasztói kölcsönszerződések vonatkozásában kógens módon korlátozták a fogyasztóra hátrányos egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét, azonban ennek csak a kereteit határozták meg, amely kereteket az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító szerződéses kikötés kidolgozásakor a pénzügyi intézményeknek kellett tartalommal kitölteniük. A jogi szabályozás jellege tehát nem tette kizárttá annak lehetőségét, hogy a pénzügyi intézmény az egyoldalú szerződésmódosítási joga tekintetében olyan szerződéses kikötést állapítson meg, amely számára indokolatlanul és egyoldalúan előnyöket biztosít, míg a fogyasztó számára indokolatlanul és egyoldalúan hátrányos, ennél fogva a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelennek minősül.

A pénzügyi intézmények által elfogadott Magatartási Kódex – annak ellenére, hogy arra a régi Hpt. utalt – nem minősül jogszabálynak. Így önmagában az, hogy a felperes által kidolgozott általános szerződési feltételek az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülményeket (ok-listát) a Magatartási Kódexben foglaltakkal egyezően tartalmazták, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy valamely pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságával kapcsolatos szerződéses kikötés ne legyen ellentétes a szerződésekre, illetve a fogyasztói kölcsönszerződésekre irányadó alapvető elvek bármelyikével, ahogyan azt az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg. Amennyiben ugyanis például a Magatartási Kódex – abból adódóan, hogy rendelkezéseinek a Kódexet elfogadó valamennyi pénzügyi intézményre alkalmazhatónak kell lennie – túl általános szabályokat tartalmaz az egyoldalú szerződésmódosítás feltételeire, vagy az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülményekre nézve, a Magatartási Kódexnek maradéktalanul megfelelő szerződéses kikötés nem feltétlenül elégíti ki az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvi szintű követelményét.

Az a körülmény, hogy a Hpt.-ben biztosított egyoldalú szerződésmódosítási jogát felperes az általános szerződési feltételekben foglaltak szerint a Hpt. rendelkezéseinek megfelelően írásban rögzített, a Felügyelet által jóváhagyott árazási elvek betartásával gyakorolhatja, azért nem zárja ki a perbeli szerződési feltételek tisztességtelennek minősítését, mert a kamat, díj, költség árazási elveknek megfelelően történő egyoldalú emelésének lehetőségét biztosító szerződési feltétel amellet, hogy egyfelől megfelelhet a ténylegesség és arányosság elvének, még sértheti az átláthatóság elvéből fakadó követelményeket és emiatt minősülhet tisztességtelennek.

Ugyancsak megalapozatlanul hivatkozik fellebbezésében a felperes arra, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a 2010. december 17-ét követő időszakra nézve a per tárgyát képező szerződéses kikötések egyike sem minősülhet tisztességtelennek, mert ebben az időszakban az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító szerződéses kikötések tartalma megegyezik az egyoldalú kamatmódosításra okot adó lehetséges körülményeket konkrétan, tételesen, kimerítően (taxatív módon) meghatározó Kormányrendeletben foglaltakkal, ezért ezen

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

szerződésmódosítási okok tisztességtelensége nem vélelmezhető, illetve a bíróság által nem vizsgálható.

A régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében azt mondta ki, nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. (Az új Ptk. 6: 102. § (4) bekezdésében azonos tartalmú rendelkezés található.)

Kétségtelen, hogy a Kormányrendelet tételesen megjelöli azokat a körülményeket, amelyek a kamat mértékére ténylegesen hatást gyakorolnak, ezért bekövetkezésük alapul szolgálhat a kamat egyoldalú emelésére. A kamatemelés lehetséges okai tekintetében ily módon a Kormányrendelet taxatív felsorolást tartalmaz. Ebből azonban csak az következik, hogy amennyiben az általános szerződési feltételekben szereplő, a pénzügyintézetet egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötés az egyoldalú kamatemelés lehetséges okait a Kormányrendelettel azonosan rögzíti, a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésére figyelemmel az ok-lista tisztességtelensége nem vizsgálható, amint azt az elsőfokú bíróság is megállapította, önmagában azonban az ok-lista jogszabályi rendelkezéseknek megfelelése nem zárja ki annak vizsgálatát, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító, az általános szerződési feltételekben rögzített szerződéses kikötés a maga egészében tisztességes-e, a tételes ok-listával szemben támasztott követelményeken túlmenően megfelel-e azon további elveknek is, amelyek sérelme a szerződéses kikötés tisztességtelenségét eredményezi.

A 2/2014. PJE határozat 2. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban foglaltakból is az következik, hogy a tisztességtelenség vizsgálatakor az egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési feltételeket, az ilyen jogosultságot tartalmazó szerződéses kikötést a maga egészében, egységesen kell értelmezni. A jogegységi határozat 2. pontjának második bekezdése kifejezetten rögzíti, hogy a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK véleménynek megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére. A 2. ponthoz fűzött indokolás utolsó bekezdése pedig azt tartalmazza, amennyiben a fogyasztó hátrányára a szerződésmódosítást egyoldalúan lehetővé tevő szerződéses rendelkezések tisztességtelennek bizonyulnak, a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 8. pontjában rögzített jogkövetkezmények alkalmazandók, vagyis a tisztességtelennek bizonyult egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezések nem váltanak ki joghatást, a szerződés azonban e kikötések mellőzésével változatlan feltételekkel köti a feleket.

Mindezekre tekintettel a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében foglaltak a 2010. december 17-ét követő időszakra nézve sem zárják ki annak lehetőségét, hogy a per tárgyát képező szerződési feltételek tisztességtelennek minősüljenek, a felperesi állásponttal szemben ezért a perbeli általános szerződési feltételek tisztességessége a Ptk. 209. § (6) bekezdésére figyelemmel sem volt megállapítható.

Az is nyilvánvaló továbbá, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében foglaltak nem jelentik, nem jelenthetik akadályát az általános szerződési feltételekben szereplő azon szerződésmódosítási okok tisztességtelensége vizsgálatának, amelyekkel felperes a

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

Kormányrendeletben foglaltakhoz képest ok-listáját bővítette, amint azt az elsőfokú bíróság is helytállóan rögzítette ítélete indokolásában.

Miután a már kifejtettek szerint a tisztességtelenség vizsgálatakor az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét, a kamat, díj, költség egyoldalú emelési jogát biztosító szerződési kikötéseket a maguk összességében, együttesen, egységesen kell értelmezni, e szerződési feltételek esetén – különös tekintettel a 2/2014. PJE határozat korábban már idézett 2. pont második bekezdésében és az ahhoz fűzött indokolásban foglaltakra – a részleges érvénytelenség szabályai csak olyan szerződéses kikötés esetén alkalmazhatók, amely az egyoldalú kamat-, díj-, költségemelés lehetőségét biztosító szerződési feltételek rendszerén belül elkülönülő, a tisztességesség szempontjából önmagában is értékelhető rendelkezést tartalmaz a hiteldíj valamely elemének (kamat, költség, díj) emelése vonatkozásában, és maradéktalanul megfelel a jogegységi határozat 2. pontjában, illetve annak alapján a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek mindegyikének.

A felperes fellebbezésében nem jelölte meg azt, hogy a per tárgyát képező szerződési feltételek közül melyek tartalmazzak a KSH által publikált fogyasztói árindex változása esetére egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító olyan kikötést, amelynek érvényessége álláspontja szerint megállapítható. A keresetlevélhez mellékelt, a Törvény 8. § (5) bekezdése szerint a per tárgyát képező szerződéses kikötéseket tartalmazó kivonatban feltüntetett általános szerződési feltételek (Üzletszabályzat, ÁSZF, Szerződésminta) alapján pedig nem volt megállapítható, hogy a fogyasztói árindex KSH által publikált változását bármelyik perbeli termék, bármelyik időpontja vonatkozásában felperes az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződési feltételek rendszerén belül olyan elkülönülő, önálló feltételként rögzítette volna, amely nem az ok-lista egyik elemét képezi, és amelynek tisztességessége ezért önmagában értékelhető lenne. A fogyasztói árindex változásának az ok-listában az egyoldalú szerződésmódosításra összességében alapul szolgáló lehetséges okok egyik elemeként történő feltüntetése ezért a felperesi fellebbezés szerinti részleges érvénytelenség megállapítására nem szolgálhat alapul, hiszen a pénzügyetnek a kamatra, díjra, vagy költségre kihatással bíró okokat együttesen kell értékelnie és a tényleges hatásuk arányában kell az emelést végrehajtania.

Akkor sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek közül a 2/2014. PJE határozatban foglaltakra figyelemmel elsősorban az átláthatóság elvének érvényesülését vizsgálta.

A Törvény 4. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében a kamat, díj, költség egyoldalú emelését lehetővé tevő szerződéses kikötés akkor nem felel meg az átláthatóság elvének, ha a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására.

A 2/2014. PJE határozat 2. pontja az átláthatóság, valamint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvei közötti szoros összefüggést hangsúlyozva egyebek mellett azt rögzíti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha a fogyasztó számára világosan és

érthetően meghatározzák, hogy az ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére.

A 2. ponthoz fűzött indokolásban a jogegységi határozat továbbá azt is kimondja, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés akkor felel meg a világos, érthető megfogalmazás és az átláthatóság elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, ami nem jelenti azt, hogy a fogyasztónak a szerződéskötéskor a körülményváltozás – előre nem ismert konkrét mértékétől függetlenül, abszolút mértékben fel kell tudnia mérni a várható fizetési kötelezettsége felső határát, hanem azt jelenti, hogy a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határoznia a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását. A világos, érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvéből az következik, hogy a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és azok lehetséges mértékét.

Az elsőfokú bíróság az érdemi vizsgálat tárgyává tett – a fogyasztó számára kedvező egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító, valamint a referencia kamat változásával azonos automatikus emelésről rendelkező szerződéses kikötések körén kívül eső összes többi – szerződéses kikötések tisztességtelenségét vizsgálva a Törvényben és a jogegységi határozatban foglaltakat helytállóan értelmezve állapította meg valamennyi perbeli termék valamennyi időállapota tekintetében azt, hogy a szerződési feltételek nem felelnek meg az átláthatóság elvének, és e körben helytállóan mutatott rá egyébeken mellett arra is, hogy a kamat, költség, díj egyoldalú emelésének lehetőségét tartalmazó általános szerződési feltételek az átlagfogyasztó számára önmagában amiatt érthetetlenek és ennél fogva átláthatatlanok, mert azokat a felperes különböző okirataiban rögzítette, bonyolult utaló szabályok alkalmazásával. A felperesi fellebbezés megalapozatlanul kifogásolja az átláthatóság elvének értelmezését és az elsőfokú bíróság által abból levont következtetéseket.

Figyelemmel arra, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek bármelyikének sérelme – a korábban már kifejtettek szerint – azt eredményezi, hogy a felperest egyoldalú kamat-, díj-, költségemelésre feljogosító szerződési feltételek tisztességtelennek minősülnek, továbbá, hogy a perbeli esetben a per tárgyává tett és az elsőfokú bíróság által érdemben vizsgált általános szerződési feltételek tisztességtelensége az átláthatóság elvének sérelme miatt megállapítható volt, a Fővárosi Ítéltábla nem vizsgálta a továbbiakban azt, hogy az általános szerződési feltételek tisztességtelensége az első fokú ítéletben megjelölt egyéb elvek sérelme miatt is megállapítható-e vagy sem.

A felperes fellebbezésében arra is hivatkozik, hogy az általa a per tárgyává tett szerződések közül az 1-4. megjelölésű Termékek az első fokú ítélet meghozatalát követően benyújtott úgynevezett elszámolási törvényjavaslatnak a Törvényt módosító rendelkezéseire figyelemmel nem tartoznak a Törvény hatálya alá, így azok tisztességtelensége a jelen perben nem vizsgálható. Ugyanakkor felperes a fellebbezési tárgyaláson előadott alperesi vitatás ellenére e körben a Pp. 3. § (3) bekezdése és a Pp.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, ezen előadását bizonyítékokkal nem támasztotta alá, így e körben fellebbezési előadásai érdemben nem voltak elbírálhatók.

Az alperes fellebbezésében foglaltakra nézve a Fővárosi Ítéltábla álláspontja a következő.

A keresetlevél mellékletét képező kivonatban a felperes által feltüntetett általános szerződési feltételekből az alperesi fellebbezéssel érintett Termékek és időszakok vonatkozásában az állapítható meg, hogy az 1-4. Termék 5-8. időállapotában alkalmazott felperesi szerződésminta 2. a) pontja az ügyleti kamat egyoldalú felperesi módosításának lehetőségére nézve 2009. augusztus 1. előtt, továbbá a szerződésmódosítást el nem fogadó ügyfelek esetén 2009. augusztus 1-jét követően is úgy rendelkezett, az ügyleti kamat mértékét felperes jogosult kamatperiódusonként felülvizsgálni és megváltoztatni, arra nézve azonban, hogy a kamatemelés mértékét a felperes milyen szempontok figyelembevételével állapítja meg, annak mi a mechanizmusa, rendelkezést sem a szerződésminta, sem az Üzletszabályzat, sem az ÁSZF kivonatban feltüntetett szerződéses kikötései nem tartalmazznak. Az 1-4. Termék 5-8. időállapotában a szerződésmódosítást elfogadó ügyfelekre 2009. augusztus 1-jét követően irányadó felperesi szerződésminta 2.a) pontja értelmében felperes kamatperiódusonként akként jogosult módosítani az ügyleti kamatot, hogy a módosított kamat mértéke az irányadó referencia kamatból és a felperes által megállapított kamatfelárból tevődik össze. A kamatfelár mértéke, összege megállapításának szempontjaira, mechanizmusára nézve azonban a szerződésminta nem rendelkezik, ilyen rendelkezéseket továbbá a felperesi Üzletszabályzat és ÁSZF kivonatban feltüntetett rendelkezései sem tartalmazznak. Az Üzletszabályzat felperes által hivatkozott 17. 1.1. - 17.1.4. pontjaiból sem állapítható meg az ügyfél számára a kamatfelár lehetséges mértéke, illetve, hogy annak milyen mértékű változására számíthat.

Lényegében azonos megállapítások tehetők az 5. Termék 1-4. időpontjában foglaltakat illetően is, amely rendelkezések azt tartalmazzák a felperes egyoldalú ügyleti kamatmódosítási jogosultságával összefüggésben, hogy az ügyleti kamat a referencia kamatláb és a kamatfelár összege, ugyanakkor nincs rendelkezés a kamatfelár felperesi megállapítása vonatkozásában.

Mindezekből következően tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az 1-4. Termék 5-8. időállapotában alkalmazott felperesi szerződésminta 2.a) pontja, valamint az 5. Termék 1-4. időállapotában alkalmazott szerződésminta 2.1. pontja tekintetében azt állapította meg, hogy azok nem tartoznak a Törvény hatálya alá, mert a referencia kamat változásával azonos automatikus emelésről rendelkeznek és e körben ezért utasította el a keresetet.

A rendelkezésre álló okiratok alapján ugyanakkor aggálytalanul megállapítható, hogy az 1-4. Termék 5-8. időállapotában alkalmazott szerződésminta 2.a) pontja, továbbá az 5. Termék 1-4. időállapotában alkalmazott szerződésminta 2.1. pontja a keresetlevél mellékletét képező kivonatban feltüntetett egyéb általános szerződési feltételekben foglaltakra is figyelemmel nem felel meg az átláthatóság elvének, mivel ezek a rendelkezések nem alkalmasak arra, hogy azokból a fogyasztó megfelelően fel tudja

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

mérni a kamatfizetési kötelezettség körében a körülmények jövőbeni változásából eredően felmerülő többletköltségei lehetséges mértékét, azok változásának mechanizmusát. A korábban már kifejtettekre is figyelemmel tehát a Törvény 4. § (1) bekezdésének e) pontjában foglaltak szerint ezek a szerződési feltételek is tisztességtelenek, e körben ezen okból van helye a kereset elutasításának. Ebben a részben ezért az alperes fellebbezése eredményre vezetett.

Az alperes a közte és jogi képviselője között létrejött ügyvédi megbízási szerződésben foglaltakra hivatkozással a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján összesen 9.214.660 forint + áfa ügyvédi munkadíj megfizetésére tartott igényt az első fokú eljárásban felmerült perköltségként. A csatolt ügyvédi megbízási szerződés a „felkészítő munka” díját 700.000 forint + áfa, míg a „képviselési szakasz” díját 38.000 forint + áfa óradíjban állapította meg azzal, hogy költségátalány címén az ügyvéd a képviselési szakasz díjának 4,5 %-ára jogosult.

A jelen per tárgyát annak vizsgálata képezte, hogy a felperest a kamat, díj, költség egyoldalú módosítására feljogosító, a keresetlevélhez csatolt kivonatban a felperes által feltüntetett általános szerződési feltételek megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvekből fakadó követelményeknek, a per tárgya lényegében jogkérdés, amint azt a 2014. augusztus 21-én 3. sorszám alatt előterjesztett ellenkérelme 10.5.2. pontjában az alperes is kifejtette. A perben felmerülő jogkérdésekre adandó válaszok kidolgozása a megbízási szerződés szerinti felkészítő munka körébe tartozó tevékenységnek minősül, a jogi képviselőnek a szorosán vett képviselési tevékenysége során az általános jogkérdésekre már kidolgozott válaszokat kell a perbeli általános szerződési feltételekre adaptálnia. A jelen per tárgyát viszonylag kisebb számú általános szerződési feltétel vizsgálata képezi, ebből adódóan az alperes képviselésében eljáró ügyvéd tevékenységének túlnyomó részét az általános jogkérdésekre adandó válaszok kidolgozása tette ki, ehhez képest a szűken vett bíróság előtti képviselés körébe tartozó tevékenység volumene lényegesen kisebb. A csatolt megbízási szerződésben foglalt díjazási szempontokat is figyelembe véve ezért az elsőfokú bíróság által megállapított ügyvédi munkadíj összegét a Fővárosi Ítéltábla nem találta aránytalanul alacsonynak. Az alperes fellebbezése ezért ebben a részében nem vezetett eredményre.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, az ítéletet az indokolás tekintetében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint részben megváltoztatta, egyebekben – a fenti, részben eltérő jogi indokolással – helybenhagyta azzal, hogy az alperesnek járó első fokú perköltség betűvel kiírt összege helyesen nyolcszázkilencvenkilencezer-egyszázhatvan forint.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, az alperesi fellebbezés pedig az ítélet indokolása tekintetében eredményesnek bizonyult, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján felperest kötelezte a per főtárgya tekintetében a pernyertes alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.545/2014/6.

Az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt, a vitássá tett első fokú perköltség összegére figyelemmel az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján 864.300 forintban felmerült jogorvoslati illetékből a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján felperes az államnak külön felhívásra az Itv. 48. §-ában foglaltakra figyelemmel 8.000 forintot tartozik megfizetni, tekintettel arra, hogy az ítélet indokolását támadó részében az alperesi fellebbezés eredményre vezetett, ezt meghaladóan az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. § alapján az állam viseli.

Az első fokú ítélet fejrészét érintő alperesi kijavítási kérelemről az elsőfokú bíróságnak kell határoznia.

Budapest, 2014. október 17.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró